

16.9.2024 18. helluntain jälkeisen viikon maanantai

Ristin ylentämisen (14.9.) jälkeisen sunnuntain jälkeisenä maanantaina tapahtuu Raamatun tekstien lukujärjestyksessä muutos. Epistolatekstien lukeminen jatkuu järjestyksen mukaan. Evankelumiteksteissä siirrytään lukemaan Luukkaan evankeliumia.

Päivän epistola

”Luopukaa siis valheesta ja puhukaa toinen toisellenne totta, sillä me olemme saman ruumiin jäseniä. Vaikka vihastuttekin, älkää tehkö syntiä. Sopikaa riitanne, ennen kuin aurinko laskee. Älkää antako Paholaiselle tilaisuutta. Varas älköön enää varastako, vaan tehkөөn työtä ja ansaitkoon rehellisesti toimeentulonsa, niin että voi myös antaa tarpeessa olevalle. Älkää päästäkö suustanne sopimatonta puhetta, vaan puhukaa sitä, mikä kulloinkin on hyvää ja hyödyllistä ja kuulijoille iloksi. Älkää tuottako surua Jumalan Pyhälle Hengelle, jonka olette saaneet sinetiksi lunastuksen päivää varten. Hylätkää kaikki katkeruus, kiukku, viha, riitely ja herjaaminen, kaikkalainen pahuus. Olkaa toisianne kohtaan ystävällisiä ja lempeitä ja antakaa toisillenne anteeksi, niin kuin Jumalakin on antanut teille anteeksi Kristuksen tähden.” (Ef. 4: 25 – 32)

Tekstissä on sarja kehotuksia seurakunnan jäsenille oikeasta elämäntavasta, jonka pitäisi toteutua kristityn elämässä. Kyse on kasteen jälkeisestä uudesta elämästä. Kuulijaa ja lukijaa motivoidaan toteamalla, että seurakuntalaiset ovat Kristuksen ruumiin jäseniä. Valehteleminen merkitsisi siis valehtelemista omalle itselle. Voiko pää sanoa jalalle, että ”ei siinä ole käärmettä”? Kun käärme pistää, niin ei vain jalka kärsi, vaan koko ihminen on vaarassa.

Paavali mielenkiintoisella tavalla toteaa, että on tavallista vihastua toiselle ihmiselle. Hän ei kuitenkaan tarkoita, että se olisi hyödyllistä. Mutta vihatuessa ei saa tehdä syntiä! Vihastuminen on osoitus tunteesta, tosin väärässä muodossa. Vihastumista ei tule pelätä, mutta sen vallassa ei saa toimia väärin. Mahdolliset riidat tulee sopia nopeasti, ”ennen kuin aurinko laskee”. Jos riitatilannetta ei sovita, niin se voi lukkiutua ”ikuisiksi ajoiksi”. Tämän kehotuksen taustalla voi olla Psalmien kirja, jossa puhutaan järjettämistä muuleista ja hevosista, joita hillitään suitsilla ja kuolaimilla, kun ne eivät muuten suostu ohjattaviksi (Ps. 32: 9). Kirkkoisät näkevät ainoaksi oikeaksi vihastumiseksi vihan paholaista ja syntiä vastaan.

Viha ja vihamielisyys antaa mahdollisuuden pahalle hengelle vaikuttaa seurakunnassa. Siksi seurakunnan yhtenäisyys on tae, että paholainen ei pääse hajottamaan seurakuntaa.

Varkaus nähdään vääräksi toiminnaksi, sen sijasta ihmisen on ansaittava ”rehellisesti toimeentulonsa”. Teksti ei tuomitse varasta, tuomitseminen kuuluu tuomioistuimelle. Paavali kehottaa varasta parantumaan sairaudestaan. Tällöin hänkin voi osoittaa lähimmäisen rakkautta auttamalla köyhiä.

Ihmisen puheen tulee olla sopivaa, hyvää, hyödyllistä ja tuottaa iloa. Meidät tuomitaan myös niistä sanoista, joita olemme suustamme päästäneet. Puheemme tulisi tuoda kuulijoille armoa, ei tuomiota.

”Älkää tuottako surua Jumalan Pyhälle Hengelle”. Mikä tahansa teko (sana yms.) toista seurakunnan jäsentä kohtaan on teko Pyhää Henkeä vastaan. Seurakuntalaiset muodostavat yhdessä elävän temppelin, jossa on Pyhä Henki. ”Jonka olette saaneet sinetiksi lunastuksen päivää varten.” (kts. Ef. 1: 13). Tämä sinetti on saatu kasteen yhteydessä voitelen sakramentissa. Se on lupaus perimisoikeudesta. Sinetöidä Pyhällä Hengellä vahvistaa pelastuksen mahdollisuuden. ”Herra, aseta vartija suulleni, pane vartio huulteni portille.” (Ps. 141: 3)

Sitten seuraa kehoitus hylätä erilaisia ihmisten väliseen suhteeseen liittyviä pahoja asioita. Tällaiset luettelot olivat yleisiä tuon ajan maailmassa ja myös Uudessa testamentissa (Room. 1: 29 – 31; Gal. 5: 19 – 21). Tässä luetellut paheet rappeuttavat yhteisöllistä elämää. Näitä ovat katkeruus, kiukku, viha riitely ja herjaaminen.

Pahan välttäminen ei riitä. Se on korvattava oikealla tekemisellä: ”Karta pahaa ja tee hyvää” (Ps. 37: 27). Oikea toiminta vie kohti pelastusta. Sen on tapahduttava Jumalan avulla. ”Antakaa toisillenne anteeksi” muistuttaa Isä meidän -rukouksen vastaavasta tekstistä. Paavali tuo tässä esimerkin siitä, miten Jumala antaa meille anteeksi. Nykyinen teksti: ”Jumalakin on antanut teille anteeksi Kristuksen tähden” voi olla vaikea ymmärtää. Vanhempi käännös on tässäkin uskollisempi alkuperäiselle tekstille: ” Jumalakin on Kristuksessa teille anteeksi antanut”. Kristuksen suorittama pelastusteko antaa meille anteeksiannon. Jos meille on annettu anteeksi, tulee meidänkin antaa anteeksi.

Päivän evankeliumi

”Mutta kun hän nuhteli neljännesruhtinas Herodesta tämän veljen vaimon Herodiaan tähden ja moitti häntä myös muista pahoista teoista, Herodes teki vielä senkin, että telkesi Johanneksen vankilaan. Paljon kansaa oli kastettu. Kun myös Jeesus oli kastettu, niin taivas aukeni hänen rukoillessaan ja Pyhä Henki laskeutui hänen ylleen näkyvässä muodossa, kyyhkysen kaltaisena. Ja taivaasta kuului ääni: ”Sinä olet minun rakas Poikani, sinuun minä olen mieltynyt.” (Luuk. 3: 19 –

Kertomus Jeesuksen kasteesta löytyy kaikilta evankelistoilta (Matt. 3: 13 – 17; Mark. 1: 9 – 11; Joh. 1: 29 – 34).

Luukkaan evankeliumin alkuosa koostuu Johannes Kastajan syntyyn liittyvistä kertomuksista ja Jeesuksen syntyyn sekä lapsuuteen liittyvistä kertomuksesta (luvut 1 – 2). Luvun kolme alkupuoli kertoo Johannes Kastajasta, jonka vangitsemisen suoritti neljännesruhtinas Herodes Johanneksen nuhdeltua hänet. Herodes Antipas torjui hyvien uutisten saarnaajan. Voi olla, että Luukas kertomalla tästä valmisti perustamiensa seurakuntien jäseniä siitä, mikä voi kohdata niitä, jotka valmistavat tietä Jeesukselle.

”Paljon kansaa oli kastettu.” Kuultuaan Johanneksen opetuksen he vastasivat siihen vastaanottamalla kasteen (vrt. Luuk. 7: 29 – 30). ”Kun myös Jeesus oli kastettu” osoittaa, että Jeesus hyväksyi Johanneksen opetuksen pelastavasta sanomasta ja osoitti solidaarisuutta Johanneksen opetukselle vastaanottamalla kasteen.

Luukas ei mainitse, että Johannes kastoi Jeesuksen. Toisaalta hän ei sitä kielläkään. Hän näyttää häivyttävän Johanneksen näyttämöltä saadakseen tapahtuman keskipisteeksi vain Jeesuksen, joka vastaanottaa Jumalan Pyhän Hengen.

Johannes joutuu vankilaan palvelutehtävänsä takia. Sama kohtalo odottaa Häntä, jonka kengännauhoja Johannes ei ollut kelvoinen avaamaan (Luuk. 3: 16). Jeesuksen kaste ei ole esikuva kristilliselle kasteelle. Yksi asia sieltä tulee kuitenkin ottaa esiin: se on rukoileminen. Luukkaalla Jeesuksen palvelutehtävä alkaa tässä rukouksella ja rukoukseen se on myös päättävä (Luuk. 22: 46; 23: 46). Jeesuksen elämän eri tehtävien yhteydessä Hän rukoilee. Myöskin Pyhän Hengen saaminen on vastaus rukoukseen (Luuk. 11: 13). Jeesus rukouksessa ei ole vain malli kristityille, se on myös pelastuksen välittäjä. Jeesus rukouksessa kertoo, kuinka Hänen voimansa vaikuttaa pelastukseen, joka tulee Jumalalta. Noudattaen Hänen esimerkkiään varhainen kirkko toimi rukouksessa (Ap.t. 1: 14; 2: 1 – 13).

”Taivas aukeni” on vertauskuva, jota käytetään myös lopun ajasta. Se edellyttää, että jumalallinen ilmoitus tapahtui (Hes. 1: 1; Jes. 64: 1). Vaikka teksti kertoo, että taivas aukeni Jeesuksen rukoillessa, niin kyseessä on Jumalan ilmestyminen näkyvästi niille, joilla on uskon silmät. Adamin sulkema yhteys Jumalaan on avattu niille, jotka vastaanottavat kasteen.

Jumalan lopun ajan tuleminen tapahtuu luovana ja profeetallisena Henkenä (Joel 3: 1 – 5). Tämä Henki on nyt Jeesuksen päällä. Sama Henki tulee opetuslasten päälle (Ap.t. 2: 1 – 41) helluntaina. Tämä henki on Jumalan lupauksen täyttymys (Ap.t. 10: 37 - 38; Luuk. 4: 16 – 21). Kirkon jäsenille se vuodatetaan kasteen sakramentin jälkeen papin voidellessa mirrhavoiteella. Luukkaan esitys Jeesuksesta saamassa Pyhää Henkeä ei merkitse, etteikö Jeesuksella sitä jo olisi ollut. Se merkitsee uuden ajan alkua Jeesuksen tehtävässä.

”Näkyvässä muodossa” merkitsee todellisena. Markus kuvasi, että ”Henki laskeutui häneen kyyhkysen tavoin” (Mark. 1: 10). Tämä on ”juutalainen” vertaus. Luukas on muokannut sen hellenistiselle yleisölle paremmin sopivaan muotoon ”kyyhkysen kaltaisena”. Juutalaiset tunsivat Mooseksen kirjat ja sen kuvaukset Jumalasta korkeuksissa ja kyyhkyselästä Nooan yhteydessä (1. Moos. 1: 2; 8: 8 ja 5. Moos. 32: 11). Kyyhkynen on vertauskuva miesten ja naisten toiveesta rakkaudesta, elämästä ja liitosta Jumalan kanssa. Nämä toiveet toteutuvat nyt Jeesuksessa, joka Hengessä tuhoaa ihmisiä erottavat asiat tuoden heidät elämään ja joka noustuaan kuolleista tulee lähettämään luvattun Hengen niille, jotka huutavat Hänen nimeään.

”Sinä olet minun rakas Poikani, sinuun minä olen mieltynyt.” Tässä yhdistyy kaksi Vanhan testamentin tekstiä (Ps. 2: 7; Jes. 42: 1). Siinä Jeesusta kutsutaan Pojaksi ja pidetään selvänä, että Hänellä on voima aina sikiämisestään asti. Tämä käy selväksi enkeli Gabrielin ja Marian välisestä keskustelusta (Luuk. 1: 32, 35). Näin Luukas kertoo lukijoilleen, kuka Jeesus on, ennen kuin hän kirjoittaa Jeesuksen toiminnasta Galileassa. Myöhemmin, ennen kuin Jeesuksen matka kohti Jerusalemiä ja kärsimyksiä alkoi, Luukas uudelleen kertoo lukijoilleen, kuka Jeesus on. Tämä tapahtuu Kristuksen kirkastuessa vuorella ja ”pilvestä kuuluu ääni: ”Tämä on minun rakas Poikani, minun valittuni, kuulkaa häntä!” (Luuk. 9: 35)

Kristuksen kasteen ja kirkastumisen yhteydessä Jeesukselle itselleen ei tapahtunut mitään mullistavaa. Hän ei muuttunut mitenkään. Mutta niiden avulla Luukas kykenee kertomaan lisää lukijoilleen Jeesuksesta: Hän on Jumalan Poika. Samalla avautuu uusi näkymä Jumalan pelastussuunnitelmaan.